

DIN ACTIVITATEA SOCIETĂȚII ORTODOXE NAȚIONALE A FEMEILOR ROMÂNE ÎN TIMPUL PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL

Maria Ioniță

Ca toate marile evenimente cu miză deosebită pentru un întreg popor, în speță poporul român, prima conflagrație mondială a descătușat și pus în valoare toată energia pozitivă existentă în România la acea dată. De la clasa politică și până la ultimul soldat, românii s-au mobilizat, fiecare raportat la poziția și forța fizică și materială de care era capabil, dând tot ce socotea a fi mai bun și mai potrivit pentru neamul românesc. Erau în joc, în primul rând, realizarea idealului național prin unirea tuturor românilor într-un singur stat, dar nu mai puțin, apărarea integrității teritoriale a Regatului Român, amenințată de marea putere militară pe care o reprezenta Germania Împăratului Wilhelm al II-lea.

În contextul celor afirmate mai sus se înscrie și activitatea uneia dintre societățile destul de recent afirmate în peisajul social și cultural românesc – în momentul izbucnirii primului război mondial nu avea decât patru ani de existență. Este vorba de Societatea Ortodoxă Națională a Femeilor Române (S.O.N.F.R.) ale cărei baze s-au pus în ziua Înălțării Domnului din anul 1910 având ca scopuri declarate, încă de la înființare, “a da copiilor acestei țări o educațiune națională bazată pe principiile de morală creștinească ale religiei noastre naționale”¹, dar și combaterea propagandei catolice în România, atunci când ea îmbrăca forme nedorite. Dar, de fapt, activitatea acestei societăți era marcată, am putea spune de cei trei “C” care o defineau – credință, caritate, cultură – , iar corelarea și îmbinarea perfectă a celor trei coordonate menționate s-a făcut cu precădere simțită în tot ceea ce au întreprins membrele și membrii săi în timpul războiului.

O primă direcție a activității S.O.N.F.R. care a fost urmată încă din perioada neutralității României, având în vedere apropierea iminentă a războiului în care țara noastră nu putea să nu se implice a fost cea a pregătirii unui sistem de îngrijire medicală a posibilelor victime din rândul armatei, dar și al civililor, care să sprijine și să colaboreze cu cel oferit de Crucea Roșie. Pe de altă parte, membrele Societății erau preocupate de dotarea unităților sanitare subordonate lor, cu cele necesare transportării răniților de pe câmpul de luptă în spitalele de campanie unde aceștia urmau a fi îngrijiți. Așa de pildă, dintr-o chitanță eliberată pe 13 iulie 1915 de Ministerul Lucrărilor Publice, Direcțiunea Generală a Porturilor și căilor de comunicație pe apă, pe numele Mariei I. Glogoveanu, secretara generală a S.O.N.F.R., aflăm că ea comandase, pentru suma de 76 lei, Șantierului de construcțiuni navale din Turnu-Severin, confecționarea “a 2 brancarde pentru transportat răniții”².

¹ Biblioteca Națională (în continuare se va cita B.N.), Fond Saint Georges, dos. XXXV/1, f. 58.

² *Ibidem*, f. 51.

În ce privește formarea de personal voluntar, pregătit pentru a acorda, la nevoie, îngrijiri medicale răniților de război, deja la 18 iunie 1915, printr-o adresă către președintele filialelor sale din București sau cum se mai numeau ele “comitete parohiale”, semnată de președinta S.O.N.F.R. Anastasia Gr. Philipescu, secondată de secretara societății, Maria I. Glogoveanu, acestea, însoțite de alte două membre ale filialelor conduse de ele erau convocate la ședința ce urma să aibă loc pe data de 23 iunie la Institutul de Domnișoare al societății “pentru formarea echipelor ce vor funcționa în Spitalul Institutului Ortodox”³. De la bun început Institutul “a fost pus la dispoziția Crucii Roșii, pentru o eventuală mobilizare, iar doamnele s-au înscris ca surori de caritate și urmează cursurile necesare”⁴. Dintr-o scrisoare adresată Mariei Glogoveanu de una dintre membrele active ale S.O.N.F.R., Ecaterina Bilciurescu, aflăm că ea se oferea s-o ajute la lucrările de secretariat ale Societății, dar nu putea decât de la ora 8 seara, “ziua având serviciu... Practică de bandaj fac la Spitalul Colțea dimineața, în secția hirurgicală”⁵.

Într-adevăr, în momentul în care România a intrat în război, în august 1916, deja Institutul de Domnișoare al Societății Ortodoxe Naționale a Femeilor Române, situat în București pe strada Principatele Unite la nr.63 (astăzi în clădirea respectivă funcționează Liceul de muzică “Dinu Lipati” – n.n.) se transformase în spital purtând numele de “Spitalul nr.113 al S.O.N.F.R. și al Băncii Naționale”⁶, aceasta din urmă reprezentând sponsorul principal, cu un termen ultramodern, al activităților ce se desfășurau acolo. Chiar și după ocuparea sudului țării și deci și a Bucureștilor de către armatele de ocupație germană și bulgară, Spitalul nr.113 și-a continuat activitatea, alături de îngrijirea soldaților și ofițerilor răniți sau bolnavi, desfășurându-se și alte operațiuni. Între 23 august 1916 și 1 ianuarie 1918 în spitalul S.O.N.F.R., unul dintre cele mai mari spitale de chirurgie din țară, au fost “îngrijiți și salvați de la moarte 3.550 de răniți”⁷, toți români, înregistrându-se numai 64 de decese. Aici s-au efectuat cele mai grele operații, iar printre dotările sale cât se poate de moderne pentru acea dată, în aparatură și instrumentar medical, se număra „o secțiune de radiografie și...o secțiune mică de mecanoterapie pe care și în timp de pace nu am avut-o în Capitală, aducând servicii neprețuite pentru reeducațiunea fizică a membrilor atinse de ankyloză”⁸. Totodată, în spital a funcționat un “atelier de obiecte de mărgel” unde bolnavii convalescenți puteau să-și petreacă timpul în mod instructiv, dar și productiv, pentru că obiectele pe care le confecționau – în majoritatea cazurilor era vorba de cruciulițe –, le puteau aduce fiecăruia, un câștig de 200-300 lei. Ceva mai târziu, în spital a început să

³ *Ibidem*, f. 178.

⁴ *Ibidem*, f. 213.

⁵ Direcția Arhivelor Naționale Istorice Centrale (în continuare se va cita D.A.N.I.C.), Fond S.O.N.F.R., A/I, dosar 16, f. 46.

⁶ *Ibidem*, dosar 4, f. 4 v.

⁷ B. N., Fond Saint Georges, dos. XXXV/1, f. 331 v.

⁸ D.A.N.I.C., Fond S.O.N.F.R., A/I, dosar 4, f. 4 v.

funcționeze și un atelier de confecționat rogojini și coșuri de nuiete de diferite mărimi. Din aprilie 1917 în spital a fost organizat “un curs de adulți pentru soldați analfabeți precum și pentru aceia cari mai știau puțin a scrie, a ceti și a socoti”⁹. Nici cei care știau carte nu erau uitați, punându-li-se la dispoziție “cărți de citit din biblioteca populară înființată (în spital – n.n.) de domnul Gr. G. Cantacuzino”¹⁰. Într-un discurs rostit, ca invitat, la adunarea generală a Societății Ortodoxe Naționale a Femeilor Române de la începutul lunii iunie 1919, Guvernatorul Băncii Naționale, Ion Bibicescu, făcând precizarea că instituția pe care o conducea a dat bani pentru “întocmirea unui spital model, cum a fost cel organizat de dumneavoastră și care, după o mărturie a ofițerilor îngrijiiți aci, n-a dus lipsă de nimic, a avut căldură în iarna cea mai grozavă, pe când la altele a lipsit chiar medicamentele”, le adresa, în numele Băncii Naționale, mulțumiri membrilor Societății “pentru tot ce ați făcut pentru cauza națională prin îngrijirea, stăruința, devotamentul și munca ce ați depus cu atâta cald patriotism”¹¹.

Interesant de semnalat este faptul că în tot timpul războiului, la subsolul Spitalului nr.113 a fost instalat și a funcționat un post telegrafic, care, între altele, “a adus mari servicii comandamentului român în timpul luptelor de la Mărășești”¹². El a provocat însă și destul de mari neplăceri personalului spitalului. La 6 septembrie 1917, Comandatura germană din Bucureștii ocupați a primit un denunț din partea unui anume sublocotenent Paul Dobrescu, care, pe lângă faptul că semnala prezența postului telegrafic de la spital, aducea și grave acuze personalului, dar mai ales directoarei spitalului, precum că de acolo ar conduce “serviciul de spionaj din țară”. Drept urmare “Spitalul nr.113 ... a fost percheziționat timp de 5 ceasuri”¹³ și pus sub comandă germană, la 19 septembrie 1917 fiind numit ca medic-șef, profesorul doctor german Ramsteat¹⁴.

Spitalul nr.113 nu a fost singura unitate medicală în care au activat membre ale S.O.N.F.R. Șase echipe sanitare – cinci de zi și una de noapte – , formate și conduse de membre ale societății, respectiv de Zoe Gr.Romniceanu, Maria I. Glogoveanu, Esmeralda I. Manu, Ana Florescu, Elena Golescu și Olga Catargi au funcționat la Spitalul Colțea îngrijind soldații și ofițerii francezi internați acolo¹⁵.

După ocuparea Bucureștilor de către armata germană, Societatea Ortodoxă Națională a Femeilor Române a trebuit să-și reorienteze forțele, ponderea principală revenind activității desfășurate în Moldova supraaglomerată în urma refugierii acolo, atât a autorităților, cât și a unei bune părți a populației din teritoriul

⁹ *Ibidem*, f. 5.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ *Iidem*, A/II, dosar 282, f. 70 r și v.

¹² B.N., Fond St. Georges, dosar XXXV/1, f. 331 v.

¹³ D.A.N.I.C., Fond S.O.N.F.R., A/II, dosar 282, f. 16 v.

¹⁴ *Ibidem*, A/I, dosar 4, f. 5.

¹⁵ *Ibidem*, A/II, dosar 282, f. 39-40.

ocupat. dar și de dincolo de munți. La 9 noiembrie 1916, printr-o procură generală, Anastasia Gr. Philipescu trece președinția S.O.N.F.R. principesei Olga Sturdza care până atunci condusese secția Iași a Societății, dându-i “depline puteri ... ca pentru Societatea Ortodoxă Națională a Femeilor Române, Comitetul Central și în numele său să facă toate actele judiciare și extrajudiciare care sunt necesare, să reprezinte și să angajeze Societatea înaintea tuturor instanțelor judecătorești, administrative, particulare și financiare din țară”¹⁶.

Aceasta nu însemna însă încetarea și nici măcar diminuarea activității dusă în teritoriul ocupat și mai ales în Capitală, de membrele Comitetului Central și ale Societății rămase aici, care nu și-au precupețit forțele, punându-și chiar averea personală la dispoziția operelor caritabile întreprinse. Una dintre ele a fost aceea a îngrijirii și întreținerii cu hrană, îmbrăcăminte și medicamente a prizonierilor români sosiți în București. Timp de două luni de zile au fost îngrijiți 5.000 de prizonieri, numărul lor ridicându-se până la sfârșitul războiului la 10.000.

Chiar după ce, de ocrotirea și îngrijirea militarilor români din lagărele de prizonieri din București a început să se ocupe Crucea Roșie Română, S.O.N.F.R. și-a continuat activitatea în această direcție, Alexandrina Gr. Cantacuzino, Zoe Gr. Romniceanu și Elisabeta Greceanu fiind delegate “pentru a dirija și conduce lagărele din Capitală”¹⁷.

Dintr-un raport întocmit de primele două și adresat Olgăi Sturdza pentru a fi prezentat membrilor Comitetului General al Societății ce activau la Iași aflăm că numai prin propriile lor mijloace și în numele Societății Ortodoxe Naționale a Femeilor Române fuseseră împărțite “de la 29 noiembrie 1916 la 1 ianuarie 1918 obiecte și alimente în valoare de 58.000 lei”¹⁸. Prin grija acelorași inimoase doamne în lagărele de prizonieri s-au oficiat regulat servicii religioase în toate duminicile și în zilele sărbătorilor religioase mari – Nașterea și Învierea Domnului –, iar soldații și ofițerii români aflați în prizonierat “au primit daruri însemnate”, reușindu-se totodată organizarea, cu succes, a evadării din lagăre a 106 ofițeri și soldați.

Din inițiativa și având suportul material al soților Alexandrina Gr. Cantacuzino și Grigore G. Cantacuzino a funcționat în București sistemul “supelor populare”, prin care, între 25 august 1916 și luna august 1917 “au fost servite gratuit 320.000 porții de mâncare”¹⁹. Începutul îl face Grigore G. Cantacuzino care, printr-o scrisoare adresată președintei S.O.N.F.R. la 14 august 1916 pune “la dispoziția Societății Ortodoxe suma de 20.000 lei ca prim fond pentru înființarea supelor populare ce se vor distribui zilnic la 200 familii de mobilizați conform cu planul întocmit de doamnele membre ale Societății”²⁰. Ideea este primită cu

¹⁶ *Ibidem*, f. 12.

¹⁷ *Ibidem*, f. 4 v.

¹⁸ *Ibidem*..

¹⁹ *Ibidem*, f. 4.

²⁰ *Ibidem*, f. 69 r, v.

entuziasm și de alte organizații care-și oferă, cu generozitate, sprijinul. La 29 august 1916, de pildă, secretara generală a Asociației “Româncelor cercetașe”, Laetiția V. Ghidionescu, adresează președintei S.O.N.F.R. propunerea de a-i pune la dispoziție “pentru a ajuta la distribuirea supelor populare, un număr de cercetașe cu conducătoarele lor... Eventual cercetașele vor putea ajuta și la prepararea mâncărei”²¹. Răspunsul fiind afirmativ, chiar de a doua zi sunt repartizate “la fiecare școală câte două cercetașe cu câte o conducătoare”, printre ele aflându-se și “două cercetașe lipsite de mijloace venite din Transilvania”²², cărora, Laetiția V. Ghidionescu o roagă pe președinta S.O.N.F.R., să li se asigure hrana, dacă este posibil. Sistemul supelor populare a continuat să funcționeze până la mijlocul lunii ianuarie 1920²³, prin intermediul lui fiind hrănite 3.500 persoane zilnic, suma cheltuită de familia Cantacuzino, Alexandrina și Grigore, ridicându-se la 1.000.000 lei, la care s-au adăugat și donațiile în alimente oferite, în același scop, de către alți membri ai Societății Ortodoxe Naționale a Femeilor Române.

Pornind de la ideea generoasă lansată de una dintre membrele cele mai active ale S.O.N.F.R., Elena Peticari Davila, fiica mai mică a doctorului Carol Davila, în cadrul numitei societăți s-au pus bazele unei secții a orfanilor de război “instituindu-se 100 burse pentru fetele orfane ale ofițerilor și deschiderea a două grădini de copii cu internat pentru orfanii de război de ambele sexe”²⁴. Pe 2 și, respectiv, pe 15 septembrie 1916 erau inaugurate în București, trei “grădini” pentru copiii militarilor români mobilizați pe front, una în strada Polonă – Câmpul Floreasca, alta în localul Societății “Țesătoria” din strada Popa Lazăr nr.4, iar cea de-a treia, la sediul “Societății pentru Învățătura Poporului Român” din strada Eroului. Cu această ocazie Zoe Gr. Romniceanu, casiera S.O.N.F.R., solicita Prefecturii Poliției Capitalei “sprijinul cel mai larg posibil pentru aprovizionarea acestor grădini de copii”²⁵. Neavând mijloace bănești proprii, Secțiunea “Ocotirea orfanilor de război” a trebuit “să recurgă la sprijinul statului și al carității publice, pentru a-și asigura mijloacele necesare”²⁶, adică să supraviețuiască din chetele de la 9 și 10 mai, sau din donațiile primite de la Banca Națională, Asociația “Familia Luptătorilor” și din colecte publice de bani și îmbrăcăminte.

Înființată la 5 mai 1917, secția orfanilor de război va fi scoasă de sub patronajul Societății Ortodoxe Naționale a Femeilor Române în toamna aceluiași an (la 5 octombrie 1917 – n.n.), și trecută în subordinea nou înființatei Societăți “Ocotirea Orfanilor de Război”, condusă de la Iași, în ciuda protestelor membrilor Comitetului Central al S.O.N.F.R. din București. Surprinsă de faptul că, pentru

²¹ *Ibidem*, f. 63.

²² *Ibidem*, f. 65.

²³ B.N., Fond Saint Georges, dosar XXXV/I, f. 331 v.

²⁴ D.A.N.I.C., Fond S.O.N.F.R., A/I, dosar 4, f. 3.

²⁵ *Ibidem*, dosar 16, f. 65 v.

²⁶ B.N., Fond Saint Georges, dosar XXXV/I, f. 302.

operarea acestei schimbări era folosit ca motiv principal tocmai caracterul creștin ortodox al Societății și educația făcută, în acest sens, copiilor din școlile sale, secretara generală a S.O.N.F.R., Maria I. Glogoveanu adresează un protest Olgăi Sturdza, dar și ministrului Cultelor și Instrucțiunii, I. Gh. Duca, căruia, “prin intervenția mea s-a explicat în istoricul <<Orfanilor din Războiu>> că ideea de a se îngriji de orfani a fost dată de Societatea Ortodoxă, Comitetul Central, București”²⁷ și doar acceptată, cu entuziasm, de conducerea de la Iași. De altfel, oficial sau benevol, S.O.N.F.R., prin reprezentatele sale s-a ocupat și după război de problemele pe care le aveau copiii rămași orfani. Printr-o adresă trimisă Ministerului Cultelor și Instrucțiunii la 19 mai 1919 Societatea cerea eliberarea clădirii ce-i aparținea din strada Știrbey Vodă (Casa Assan – n.n.) și pe care ministerul o închiriasse pentru Conservatorul de muzică. S.O.N.F.R. intenționa ca în “acest local cumpărat cu mari jertfe de Societate” să înființeze un “internat de băieți în cari vor fi adăpostiți și orfani de războiu care urmează școlile statului”²⁸.

Deși condițiile generate de război nu au fost deloc faste activităților culturale, Institutul de Domnișoare al Societății Ortodoxe Naționale a Femeilor Române și-a redeschis cursurile la 1 aprilie 1917, odată cu școlile de stat, funcționând, întrucât localul său era ocupat de Spitalul nr.113, în locuința Alexandrinei Gr. Cantacuzino – Palatul Cantacuzino din Calea Victoriei – , nemaifăcându-se cheltuieli pentru plata încălzitului și chiriei²⁹. Înscrierea elevelor se făcea la cancelaria Institutului care își desfășura activitatea în strada Nifon nr. 20³⁰, după cum se preciza într-un anunț publicat în “Gazeta Bucureștilor” din 14 octombrie 1917.

Între acțiunile întreprinse pe tot parcursul războiului de către Societatea Ortodoxă Națională a Femeilor Române, nu pot fi trecute cu vederea cele având ca scop strângerea de fonduri pentru refugiații³¹ din Ardeal și Bucovina. Numai în cei doi ani de neutralitate ai României, Societatea a contribuit la sprijinirea refugiaților cu suma de 14.000 lei. Din aceștia, 4.000 lei au fost donați de Alexandrina și Grigore Cantacuzino “pentru a fi trimiși românilor de peste munți”. Suma era împărțită între Mitropoliții Ioan Meșianu de la Sibiu și Vladimir de Repta de la Cernăuți pentru a-i da celor aflați în nevoie³². Tot pentru ajutorarea refugiaților “s-a luat cunoștință de lucrările de rufărie făcute de diferitele filiale și secțiuni ale Societății”³³. În același sens acționează președinta comitetului parohial de la Biserica Capra din București, B. Clonaru, care, la 21 decembrie 1915 anunță Comitetul Central al S.O.N.F.R. că a colectat de la copiii pe care-i educă 12,50 lei

²⁷ *Ibidem*, f. 59 v.

²⁸ D.A.N.I.C., Fond S.O.N.F.R., A/II, dosar 282, f. 57.

²⁹ B.N., Fond Saint Georges, dosar XXXV/1, f. 3.

³⁰ D.A.N.I.C., dosar 4, f. 8.

³¹ *Ibidem*, f. 90 r și v.

³² B.N., Fond Saint Georges, dosar XXXV/1, f. 206.

³³ *Ibidem*.

cu care a cumpărat un costum complet de tricot pentru un copil, depus de ea la cancelaria Institutului Societății³⁴. Pentru a oferi o înlesnire refugiaților din Ardeal și Bucovina, încă din 1914 au fost primite la Institut șase eleve din familiile acestora³⁵.

Pe lângă astfel de opere de caritate, Societatea Ortodoxă Națională a Femeilor Române a întreprins și o serie de acțiuni culturale menite străngerii de fonduri pentru ajutorarea refugiaților veniți de peste munți în Regat. Este vorba, cu precădere de o serie de conferințe, precum cea susținută de un membru al Societății, profesorul Simion Mehedinți, la 26 decembrie 1914 chiar cu tema "Suferințele fraților noștri de dincolo"³⁶ sau de serbări organizate împreună cu alte societăți. Demnă de amintit în acest sens este serbarea ținută la Ateneul Român, cu sprijinul Societății "Tinerimea Română", prilejuită de aniversarea Unirii Principatelor la 24 ianuarie 1915, socotită "ca o ultimă repetiție înaintea mării și definitivei Uniri a neamului românesc"³⁷. Printre cei ce au contribuit la reușita ei s-au numărat Barbu Ștefănescu Delavrancea care a conferențiat, corurile Azilului "Elena Doamna", și Școlii normale a "Societății pentru Învățătura Poporului Român" și orchestra Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice sub conducerea lui George Enescu. Același George Enescu, la solicitarea Societății Ortodoxe Naționale a Femeilor Române, susține un concert la Ateneul Român, la 20 mai 1915, "în folosul refugiaților din Ardeal", obținând o sumă considerabilă – 5.147 lei. Comitetul Central al S.O.N.F.R. îi aduce calde mulțumiri tânărului compozitor și dirijor "pentru inima sa românească" și "pentru graba cu care și-a pus talentul său la dispoziția Societății"³⁸.

După intrarea României în război în august 1916, Societatea Ortodoxă Națională a Femeilor Române a declanșat o acțiune amplă menită să ridice moralul trupelor, anume aceea de confecționare și distribuire, în multe dintre unitățile armatei române, a cruciulițelor sfințite, simbolul Societății, pentru a-i însoți "pe bravii noștri pe câmpul de glorie" și a le întări credința "că Dumnezeu ne va purta de grije și că vom realiza speranțele ce țara a pus în noi"³⁹, așa cum afirma generalul Cotescu, comandantul Corpului 2 de armată. Deja la 20 august 1916, Comandantul Corpului 6 armată anunța Comitetul Central al S.O.N.F.R., că a primit cele 3.700 de cruci care "au fost împărțite trupelor din acest Comandament, precum și soldaților care au fost răniți cu ocazia bombardării orașului Zimnicea din ziua de 17 august 1916"⁴⁰. În aceeași zi, 20 august 1916, maiorul adjutant Gh.

³⁴ D.A.N.I.C., Fond S.O.N.F.R., A/I, dosar 5, f. 90 v.

³⁵ B.N., Fond Saint Georges, dosar XXXV/1, f. 208.

³⁶ *Ibidem*, f. 211 v.

³⁷ *Ibidem*, f. 213 v.

³⁸ *Ibidem*, f. 211 v.

³⁹ D.A.N.I.C., Fond S.O.N.F.R., A/I, dosar 4, f. 5.

⁴⁰ *Ibidem*, dosar 16, f. 6.

Atanasescu mulțumește Comitetului Central al Societății, din partea Casei A.S.R. Principele moștenitor Carol, “pentru frumosul dar trimis bravilor soldați ai Batalionului 2 vânători. Astăzi cruciulițele trimise de Domnia Voastră însoțesc pe bravii noștri pe câmpul de glorie”⁴¹. În sfârșit, patru zile mai târziu, la 24 august 1916, colonelul Scărlătescu, comandantul Brigăzii I mixtă a armatei române, solicită Președintei generală a S.O.N.F.R., trimiterea, pentru soldații săi, a unui număr de cruciulițe făcute de Societate⁴².

Și nu putem încheia această succintă trecere în revistă a activității depuse de Societatea Ortodoxă Națională a Femeilor Române în timpul războiului reîntregirii neamului, fără a aminti că ei i se datorează construirea Mausoleului și Bisericii Neamului de la Mărășești pentru care s-au cheltuit 5.500.000 lei, din care 100.000 lei au fost donați de S.O.N.F.R. Cei 5.500.000 lei au fost “adunați prin subscripție publică, prin donațiuni, Societatea împrumutând și sume însemnate”⁴³. O altă modalitate de a strânge banii necesari înfăptuirii acestei înălțătoare opere, era aceea a organizării unor spectacole de binefacere, precum cel anunțat pe 12 septembrie 1919, pentru care S.O.N.F.R. ceruse concursul “artiștilor de la Compania Bulandra”⁴⁴.

Despre Mausoleul de la Mărășești unde “se adăpostesc osemintele a 7000 de eroi ai marelui război”, Alexandrina Gr. Cantacuzino, președinta S.O.N.F.R. începând din 27 decembrie 1918⁴⁵, după moartea Anastasiei Gr. Philipescu, într-o replică la articolul răuvoitor apărut în ziarul “Curentul” din 18 iulie 1927, afirma cu tărie, că nu există “un alt mormânt public atât la noi, cât și în străinătate, să fie mai bine și cu mai multă pietate îngrijit”⁴⁶. Ea arăta că, “odată pe lună, domnișoara Odobescu (Elena – n.n.), delegata S.O.N.F.R., merge la Mărășești și ia toate măsurile pentru buna îngrijire a mormântului”⁴⁷, iar la vizitele inopinate s-a găsit curățenie și candelile aprinse. De altfel, spune ea, Mausoleul a fost admirat de oficialitățile corpului diplomatic “care au vizitat criptele pe 9 mai 1927 cu prilejul serbărilor unirei aducându-ne laude pentru fericita întocmire a acestui mormânt”. Drept mărturie în sprijinul celor afirmate aduce faptul că “în cartea de aur depusă la Biserică, acoperită de mii de iscălituri, numai mulțumiri se aduc” și că “regulat, de sărbători, rudele celor îngropați acolo îmi da telegrame de mulțumire”⁴⁸.

⁴¹ *Ibidem*, f. 67 r.

⁴² *Ibidem*, f. 91.

⁴³ B.N., Fond Saint Georges, dosar CIV/2, f. 25.

⁴⁴ D.A.N.I.C., Fond S.O.N.F.R., A/II, dosar 282, f. 85.

⁴⁵ B.N., Fond Saint Georges, dosar XCIV/2, f. 1.

⁴⁶ *Ibidem*, dosar XXXV/1, f. 139.

⁴⁷ *Ibidem*, f. 138.

⁴⁸ *Ibidem*, f. 140.

DE L'ACTIVITE DE LA SOCIETE ORTHODOXE NATIONALE DES FEMMES ROUMAINES PENDANT LA PREMIERE GUERRE MONDIALE

- Résumé -

Dans le présent article l'auteur fait un succinte présentation concernant l'activité des membres de la Société Orthodoxe Nationale des Femmes Roumaines, constitué en 1910, pendant la première guerre mondiale.

On présente plusieurs actions des trois «C» qui on marqué son existence – Croyance, Charité, Culture – d'après des nombreux documents des Archives Nationales et de la Bibliothèque Nationale étudiés par l'auteur.

Parmi les contributions notables de la Société Orthodoxe Nationale des Femmes Roumaines on présente, surtout, l'activité de l'Hôpital no. 113 – dans le bâtiment de l'Institut des Jeunes Filles du S.O.N.F.R. – avec les ressources financières de la Banque Nationale, le système des «souples populaires» pour les habitants de Bucarest d'après la conquête de la capitale par les armées allemandes, le soin des prisonniers roumains de guerre apportés à Bucarest, la constitution et le fonctionnement de la section «Le soin des orphelins de guerre» ainsi que l'importante œuvre qu'on lui doit – la construction, par suscription publique en majeure partie, de L'Eglise de la Nation et du Mausole de Mărășești, présidente du comite de collection et de la gestion des fonds étant la princesse Alexandrina Gr. Cantacuzino, en même temps la présidente générale de la Société Orthodoxe Nationale des Femmes Roumaines.

București, 18 Iunie. 1915

SOCIETATEA ORTODOXĂ NAȚIONALĂ
FEMEILOR ROMÂNE
STRADA SCAUNȚILOR NR. 113

150/120

Doamnă Prezidentă,

VĂ rugăm să aveți bunavoiența a lua parte la ședința ce va avea loc Marți 23 crt. ora 5 pm la Institutul Societății Ortodoxe, din Str. Princi-patele Unite No 63, pentru formarea echipelor ce vor funcționa în Spita-lul Institutului Ortodox, rugându-vă în același timp a anunța două membre din Parohia DV. pentru a vă însoți.

Cu mulțumiri.

PREZIDENTA

An. Juciu *[Signature]* Secretară

[Signature]

MODEL No. 7.1915

MINISTERUL LUCRĂRILOR PUBLICE
Direcțiunea Generală a Porturilor și Căilor de comunicație pe apă
Șantierul de construcțiuni navale din T. Severin

12.07.1915

Chitanța No. 104

Comanda No. 104/101

LEI 76, BANI --

Subscripția Casii de Ajutoriu certifică că am primit de la Doamna Glogoveanu și de la Doamna Eliza G. Cantăntușanu reprezentanții costul confecționării a 2 brancarde pentru transportat răniți; au fost achitate cu suma de Lei 76 Bani.

[Stamp]

conform comanda No. 104/101

suma de lei *76 Bani*

[Stamp]

Directorul Șantierului. *[Signature]*

ȘANTIERUL DE CONSTRUCȚIUNI NAVALE DIN TURKUL-DEVERIN

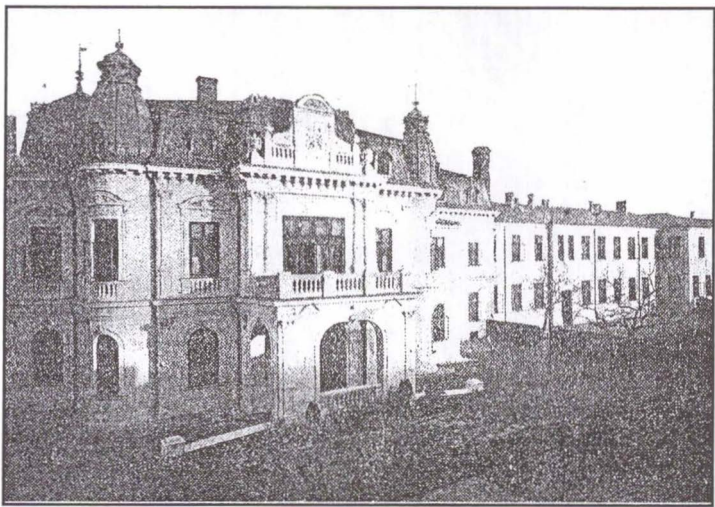
ȘANTIERUL DE CONSTRUCȚIUNI NAVALE DIN TURKUL-DEVERIN

Convocarea semnată de președinta S.O.N.F.R. Anastasia Gr. Philippescu, la ședința de constituire a echipelor sanitare din membre ale societății. 18 iunie 1915.

Lettre de convocation signée par la présidente de la S.O.N.F.R. Gr. Philippesco, pour la séance de constitution des équipes sanitaires avec des membres de la société, le 18 juin 1915.

Chitanță eliberată pe numele Mariei Glogoveanu, secretara generală a S.O.N.F.R., pentru suma de 76 lei destinată confecționării a două brancarde pentru transportat răniți. 13 iulie 1915.

Quittance sur le nom de Marie Glogoveano, secrétaire générale de la S.O.N.F.R., pour la somme de 76 lei donnée pour deux brancardes nécessaire au transport des blessés, le 13 juillet 1915.

Clădirea Institutului de domnișoare al S.O.N.F.R. în care a funcționat, pe timpul războiului, Spitalul nr. 113 al Societății.

Le bâtiment de l'Institut des Demoiselles de la S.O.N.F.R. dans le quel a fonctionné, pendant la guerre, l'hôpital no. 113 de la Société.

Societatea Ortodoxă Națională a Femeilor Române

La société orthodoxe nationale des femmes roumaines.—Orthodox National Society of Roumanian Women.—
Nationaler Verein der rumänischen orthodoxen Frauen

D-na Calpso Botez

Membră în Comitetul Central. — Member of the Central Committee. — Mitglied im Zentralkomitee.

D-ra Elena Odobescu

Înființată și membră în comitetul Central. — Foundatrice et membre dans le Comité Central. — Begründerin und Mitglied im Zentralkomitee.

D-na Elena Săulescu

Membră în Comitetul Central. — Member of the Central Committee. — Mitglied im Zentralkomitee.

D-na Arista Dlescu

Membră în Comitetul Central. — Member of the Central Committee. — Mitglied im Zentralkomitee.

D-na Zoe Dr. Rominca
dăruie și casiera generală
dăruie și casiera generală
dăruie și casiera generală

Doamna Alexandrina Cantacuzino

Înființată și președinta Soc. Ortodoxe. A doua președintă în Societatea Națională a Femeilor Române. Președinta Societății „București” a Soc. „Fidac”. Vice-președinta Consiliului Internațional al Femeilor. Vice-președinta a Mișcării Intelectuale Femeilor. Vice-președinta a Soc. „Solidaritate” pentru obținerea drepturilor de vot al femeilor. Fondatoare și președinta de la soc. Ortodoxe. La seconde présidence du Conseil National des femmes roumaines. Présidente de la section „București” de la soc. „Fidac”. Vice-présidente de la Conseil International des Femmes. Vice-présidente de la Petite Entente des Femmes. Vice-présidente de la Soc. „Solidarité” pour obtenir le droit de vote des femmes.
Lady founder and first-president of the Orthodox Society, Second-president of the National Council of Roumanian Women, President of the section „București” of the soc. „Fidac”, Vice-president of the International Council of Women's, Vice-president of Woman's Little Entente, Vice-president of the Soc. „Solidarity” for obtaining Women's Vote.
Gründerin und Präsidentin des orthodoxen Bundes, die zweite Präsidentin des Nationalen Bundes der rumänischen Frauen, Präsidentin der Section „București” des Vereins „Fidac”, Vizepräsidentin des internationalen Landessatz der Frauen, Vizepräsidentin in der Kleinen Entente der Frauen, Vizepräsidentin des Vereins „Solidarité” für Erbringung des Frauenwahlrechts.

D-na Maria Ologoven

Fondatoare și secretară generală.
Fondatrice et secrétaire générale.
Fondatorin und Generalsekretärin.

D-na Entrosina Constandache

Membră în Comitetul Central.
Member of the Central Committee.
Mitglied im Zentralkomitee.

D-na Maria Timuş

Membră în Comitetul Central.
Member of the Central Committee.
Mitglied im Zentralkomitee.

Membrele Comitetului Central al S.O.N.F.R., după primul război mondial. În mijloc președinta Societății, principesa Alexandrina Cantacuzino.

Les membres du Comité Central de la S.O.N.F.R., après la première guerre mondiale. Au centre la présidente de la société, la princesse Alexandrina Gr. Cantacuzène.

Sub semnatura *Dr. Maria J. Glogoveanu* 1917

Secretara. Gral. a Soc. Nat. al celor romane
 protestez din toata inima contra jignirii cat
 de poate de nedreapta si umilitatoare a ceasului
 Soc. noastre prin deciziunea a cite vorba si se
 infaptuiesc luanduse de sub protectia Soc.
 Nat. a Fem. Rom. pentr-unu si gure a se da
 ulte. Societati pe orfani de razboiu de a celor
 ingrijire Soc. noastre a luat initiativa
 Sunt adanc manharita de a vedea ca cea
 ce determini aceasta mancar este faptul ca
 Soc. noastre poate numele "Societate
 Nationala a Fem. Rom. ca si cum
 ar trebui sa se fie pusine de scopul ce l
 urmareste de a da copiii lor aceste tari
 de educatiune nationala basate pe principile
 nationale. In gradinile noastre de
 copii se primesc pentr-unu educatiune copii
 de toate religii si nu li se incalzesc
 ielirea de tani si neam. Pentru ce dar to
 nu mai existe incedare cand e vorba
 taema de copii celor morti pentru apsi-
 parca parintului nostru stramos. -
 Este cat de poate si curdat in si ce cor
 si prin noua Societate ce se alcaturate
 se face apel la membri nostri si la
 ingrijirea filialele noastre supri ce
 Societate Nationala a Fem. Rom. si
 romane este impatiuati. Vi rog Glogoveanu
 denta de citre usiti a dispenca ce prototul
 meu si fie ada la curatiune tuturor membru
 buca si si pe trant in presurul verbal de
 Las 20 Decembrie 1917

Protest al Mariei Glogoveanu față de scoaterea de sub protecția S.O.N.F.R. a secției Ocrotirea Orfanilor din război, 23 decembrie 1917.
 Un proteste de Marie Glogoveano contre l'enlèvement de sous la protection de la S.O.N.F.R. de la section l'Assurance des Orphelins de Guerre, le 23 décembre 1917.

